

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/71/71/97

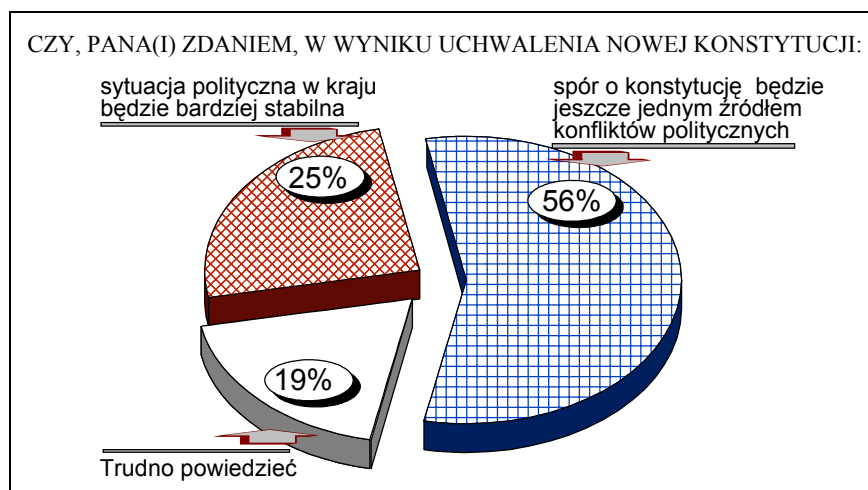
- **FUNKCJONOWANIE DEMOKRACJI W POLSCE**
- **OPINIE O KONSTITUCJI PRZED REFERENDUM ZATWIERDZAJĄCYM**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Po raz pierwszy od '93 roku (od czasu, kiedy zadajemy to pytanie) odsetek osób zadowolonych ze sposobu funkcjonowania demokracji w naszym kraju (47%) przewyższył liczbę niezadowolonych (44%). Oceny tego rodzaju w największym stopniu są uwarunkowane poglądami politycznymi: zadowolenie wyrażają najczęściej zwolennicy partii obecnych w parlamencie, niezadowoleni zaś są przede wszystkim sympatycy partii prawicy pozaparlamentarnej.
- Miesiąc przed referendum konstytucyjnym jedynie 9% respondentów oceniło swoją wiedzę o ustawie zasadniczej jako dobrą. Największa część ankietowanych (43%) uznała się za słabo poinformowanych, a dalsze 27% w ogóle nic nie wiedziało na ten temat.
- Wzrasta sceptycyzm co do wagi i skutków uchwalenia konstytucji. Ponad połowa badanych przewiduje, że niewielkie (bądź żadne) są szanse na to, iż po uchwaleniu konstytucji zwiększy się wpływ obywateli na sprawy kraju czy też że Polska stanie się krajem lepiej rządzonym.
- Ponad połowa respondentów jest zdania, że uchwalenie konstytucji stworzy jeszcze jedną płaszczyznę polaryzacji politycznej i stanie się źródłem konfliktów. Jedna czwarta zaś uważa, że przyczyni się to do stabilizacji sytuacji na polskiej scenie politycznej.

W kwietniu nastroje społeczne nieco się poprawiły, nieznaczną poprawę odnotowaliśmy również w ocenach sytuacji politycznej. Są to, jak się wydaje, dość ważne przesłanki mogące mieć znaczenie dla udziału Polaków w referendum konstytucyjnym i podejmowania przez nich decyzji. W kwietniowym sondażu¹ ankietowani oceniali ogólnie system polityczny w Polsce, wyrażali także opinie o funkcjonowaniu demokracji w naszym kraju. Przedmiotem badania był również stopień zainteresowania obywateli konstytucją i poziom wiedzy o niej, a także społeczna ocena znaczenia tego aktu prawnego.

OCENA SYSTEMU POLITYCZNEGO

W ciągu ostatnich kilku lat oceny funkcjonowania demokracji w naszym kraju ewoluowały w sposób bardzo charakterystyczny. W roku '93 ponad połowa badanych wyrażała niezadowolenie ze sposobu, w jaki w Polsce funkcjonuje demokracja. Dalsze pogorszenie tych ocen obserwowaliśmy w roku '95: wówczas dwie trzecie badanych było niezadowolonych z demokracji, przy czym co piąty był bardzo niezadowolony. W następnym roku odnotowaliśmy poprawę, choć nadal przeważały oceny krytyczne. Obecnie proporcje te są dokładnie odwrotne niż rok temu - 47% respondentów pozytywnie ocenia funkcjonowanie demokracji w Polsce, niezadowolonych zaś jest 44%, przy czym tylko co dwunasty badany jest bardzo niezadowolony.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (83) zrealizowano w dniach 11-15 kwietnia '97 na 1201-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w naszym kraju?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	XI '93	V '95	X '95	XI '96	IV '97
Zadowolony(a)	35	23	30	44	47
Niezadowolony(a)	52	67	57	47	44
Trudno powiedzieć	13	9	12	8	9

Wydaje się znaczące, że najbardziej zadowoleni ze sposobu, w jaki demokracja funkcjonuje w naszym kraju, są respondenci młodzi (do 34 roku życia), w tym szczególnie uczniowie i studenci (63%). Stan demokracji dobrze oceniają również ankietowani z wyższym wykształceniem, czyli w ujęciu grup społeczno-zawodowych przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, a także - co już bardziej oczywiste - osoby zadowolone za swojej sytuacji materialnej, osiągające najwyższe dochody.

Natomiast negatywnie oceniają naszą demokrację badani o najniższych dochodach, niezadowoleni z własnych warunków materialnych, respondenci w wieku od 45 do 54 lat, mieszkańcy regionu południowo-wschodniego, a w grupach społeczno-zawodowych bezrobotni oraz robotnicy niewykwalifikowani. W każdej z tych grup ponad połowa nie jest zadowolona z funkcjonowania demokracji w naszym kraju.

Różnice w ocenach dotyczących tej kwestii są wyraźnie zakorzenione w poglądach politycznych. Zadowolenie z demokracji wyraża trzy piąte (60%) osób o lewicowych poglądach politycznych i niespełna połowa (46%) badanych o orientacji prawicowej. Fakt ten znajduje odzwierciedlenie w różnicach poglądów na ten temat w elektoratach poszczególnych partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty (N=777)	Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w naszym kraju?		
	Jestem zadowolony(a)	Jestem niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć
PSL	71	16	13
SLD	69	28	3
UW	69	30	1
KPEiR	54	38	8
UP	47	42	10
ROP	46	54	0
AWS	40	55	5
UPR	23	63	14
Niezdecydowani	48	41	11

Najwięcej osób niezadowolonych z funkcjonowania demokracji w Polsce jest wśród potencjalnych wyborców partii prawicowych (UPR, AWS i ROP). Zadowolaniem natomiast wyróżniają się elektoraty PSL, SLD, UW i KPEiR. Głosy zwolenników UP, podobnie jak osób, które nie mają jeszcze sprecyzowanych preferencji wyborczych, rozkładają się tak samo jak w całej populacji.

W stosunku do roku '95 w niewielkim stopniu poprawiły się oceny całego naszego systemu politycznego. O 5 punktów procentowych spadła liczba przekonanych, że system ten jest zły i wymaga zasadniczej przebudowy, w takim samym stopniu wzrósł odsetek tych, którzy sądzą, iż system polityczny w Polsce ma tylko drobne wady i wymaga jedynie niewielkich usprawnień.

Tabela 3

w procentach

Z którym z poniższych stwierdzeń zgadza się Pan(i) najbardziej?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	X '95	IV '97
Nasz system polityczny jest dobry i nie wymaga żadnych zmian	1	2
Nasz system polityczny jest w zasadzie dobry, lecz wymaga drobnych usprawnień	30	36
Nasz system polityczny nie jest zbyt dobry i wymaga wielu zmian	42	41
Nasz system polityczny jest zły i wymaga zasadniczych zmian	17	12
Trudno powiedzieć	9	8

Nasz system polityczny najlepiej oceniają, choć mimo wszystko z pewnym krytycyzmem (jako wymagający drobnych usprawnień), badani o lewicowych poglądach politycznych, z wyższym wykształceniem, o wysokich dochodach, mieszkający w najmniejszych miastach.

Natomiast najbardziej krytyczni w tym względzie są rolnicy, a także ankietowani, którzy kilka razy w tygodniu biorą udział w praktykach religijnych. Nieco częściej niż inni na niedoskonałości naszego systemu politycznego wskazują też respondenci o prawicowych poglądach politycznych i mieszkańcy największych miast.

O politycznym podłożu ocen dotyczących tej kwestii świadczą rozkłady opinii w elektoratach poszczególnych partii i ugrupowań. O konieczności zasadniczej przebudowy systemu politycznego (choć nie jest pewne, czy w tym samym kierunku) w największym stopniu przekonani są potencjalni wyborcy partii prawicowych: UPR, ROP i AWS. Stosunkowo najlepiej oceniają go natomiast zwolennicy SLD, UW i PSL.

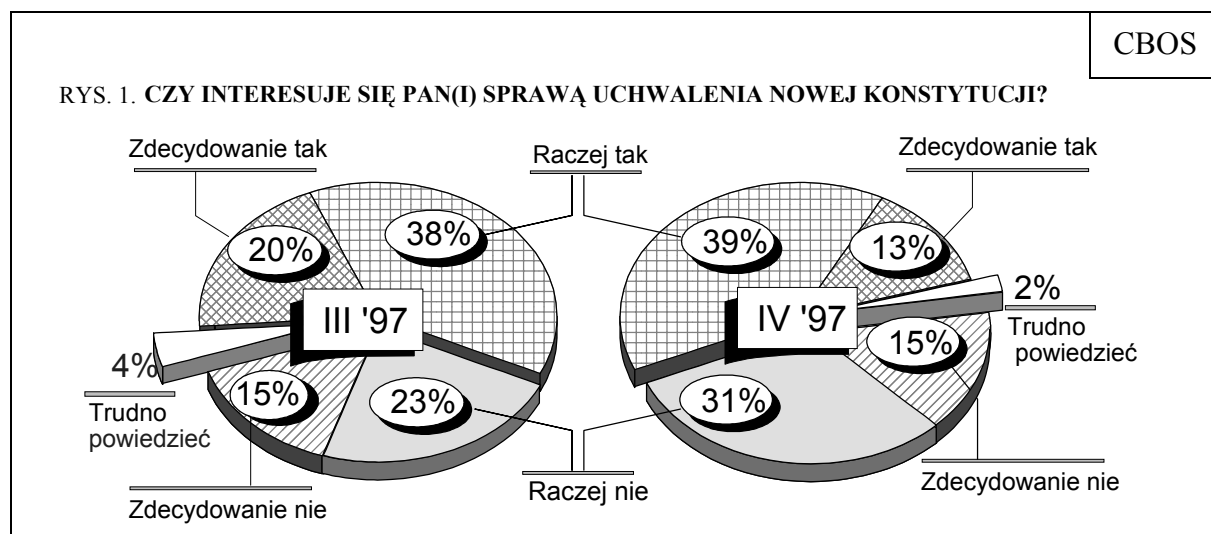
Tabela 4

w procentach

Elektoraty (N=777)	Z którym z poniższych stwierdzeń zgadza się Pan(i) najbardziej?				
	Nasz system polityczny jest dobry i nie wymaga żadnych zmian	Nasz system polityczny jest w zasadzie dobry, lecz wymaga drobnych usprawnień	Nasz system polityczny nie jest zbyt dobry i wymaga wielu zmian	Nasz system polityczny jest zły i wymaga zasadniczych zmian	Trudno powiedzieć
SLD	5	66	25	2	2
UW	1	54	42	2	0
PSL	4	47	44	3	3
KPEiR	3	42	34	12	9
UP	4	43	32	13	8
AWS	0	23	47	22	7
ROP	5	20	51	22	1
UPR	0	15	51	34	0
Niezdecydowani	2	36	43	5	14

ZNACZENIE KONSTYTUCJI

Zbliżający się termin referendum konstytucyjnego nie wpłynął na zwiększenie poziomu zainteresowania społecznego sprawą ustawy zasadniczej. Na miesiąc przed referendum nieco mniej badanych niż w marcu '97 (52%, spadek o 6 punktów) stwierdziło, że interesuje się sprawą uchwalenia nowej konstytucji. Brak zainteresowania zadeklarowało 46% ankietowanych, tj. o 8 punktów więcej niż miesiąc wcześniej.

Zainteresowanie uchwaleniem konstytucji deklarują najczęściej potencjalni wyborcy ROP i SLD, a nieco rzadziej - zwolennicy UW i AWS. Natomiast w najmniejszym stopniu sprawą tą interesują się, oprócz osób o jeszcze niewyklarowanych poglądach, potencjalni wyborcy PSL.

Tabela 5 w procentach

Elektoraty (N=777)	Czy interesuje się Pan(i) sprawą uchwalenia nowej konstytucji?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
ROP	77	23	0
SLD	77	20	4
UW	70	30	0
AWS	66	34	0
UPR	59	41	0
KPEiR	57	39	4
UP	55	38	7
PSL	47	53	0
Niezdecydowani	35	63	2

Wzrost sceptycyzmu można również zauważyć w odpowiedziach dotyczących znaczenia nowej konstytucji dla życia przeciętnego obywatela. Miesiąc przed referendum ponad połowa ankietowanych przychyliła się do opinii, że uchwalenie konstytucji w niewielkim stopniu wpłynie na życie ludzi albo nie będzie mieć żadnego wpływu. Nieco zmalało przy tym przekonanie, że wpływ ten będzie duży.

Tabela 6 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, uchwalenie nowej konstytucji będzie miało jakiś wpływ na życie ludzi takich jak Pan(i) czy też nie? Będzie miało:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	X '95		III '97		IV '97	
- bardzo duży wpływ	10		6		4	
- duży wpływ	35	45	25	31	23	27
- mały wpływ	24		29		34	
- bardzo mały lub żaden wpływ	15	39	27	56	22	56
Trudno powiedzieć	16		13		17	

Zmniejszają się również nadzieje wiązane z uchwaleniem ustawy zasadniczej. W kwietniu ponad połowa respondentów (56%) stwierdziła, że niewielkie (bądź żadne) są szanse, iż po uchwaleniu nowej konstytucji zwiększy się wpływ obywateli na sprawy kraju (wzrost w stosunku do lutego o 12 punktów procentowych). Więcej osób niż na początku roku (wzrost o 14 punktów) powątpiewa w to, że po uchwaleniu konstytucji Polska będzie lepiej rządzona. Zwiększyła się również liczba badanych, którzy sądzą, że niewielkie są szanse, iż po uchwaleniu konstytucji prawa obywateli będą lepiej chronione, choć nadal w przewadze są ci, którzy uważają to za prawdopodobne. Coraz więcej osób zdaje sobie sprawę z roli, jaką odgrywa ustawa zasadnicza, i nie wiąże z jej uchwaleniem specjalnych nadziei na poprawę sytuacji gospodarczej w kraju. Na miesiąc przed terminem referendum nieco mniej korzystne są również opinie o spodziewanych reperkusjach międzynarodowych - mniej osób niż dwa miesiące temu oczekuje, że w wyniku uchwalenia konstytucji wzrosną notowania Polski w świecie.

Tabela 7

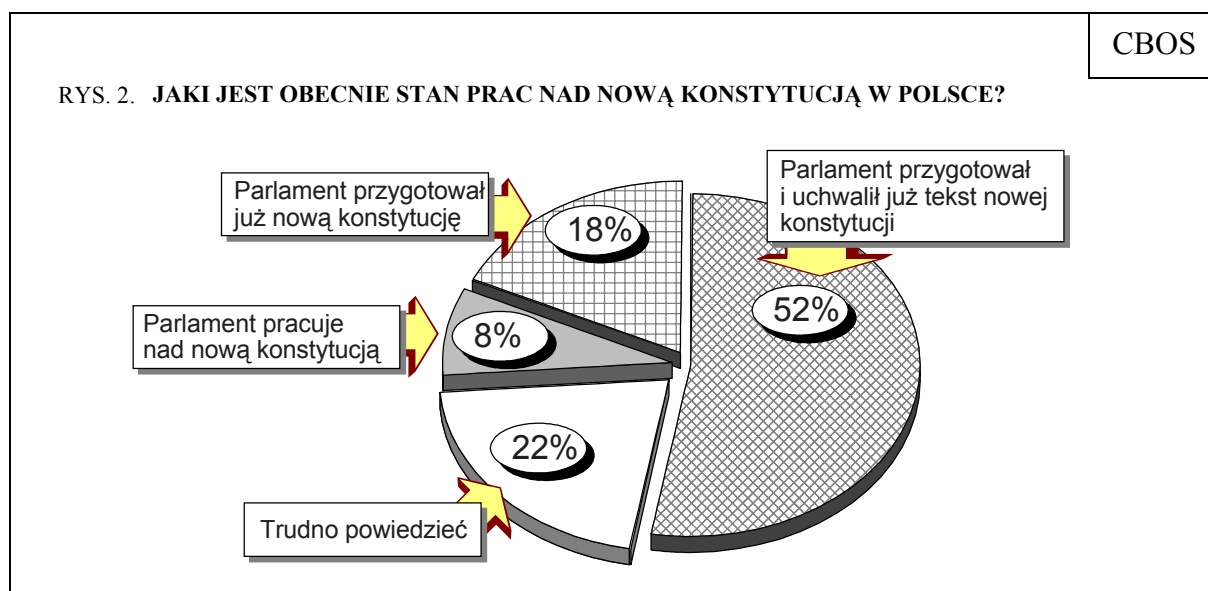
w procentach

Jakie są szanse na to, iż w wyniku uchwalenia nowej konstytucji:	Duże			Niewielkie bądź żadne			Trudno powiedzieć		
	X '95	II '97	IV '97	X '95	II '97	IV '97	X '95	II '97	IV '97
- wzrośnie szacunek dla Polski w świecie	46	54	46	25	28	33	30	18	20
- lepiej będą chronione prawa obywateli	54	53	43	20	30	37	26	17	20
- Polska będzie lepiej rządzona	51	45	33	24	37	51	24	18	16
- w kraju będzie mniej niesprawiedliwości	41	39	27	30	38	49	29	23	23
- wpływ obywateli na sprawy kraju będzie większy	38	36	25	36	44	56	26	20	19
- poprawi się sytuacja gospodarcza kraju	32	26	20	37	49	59	31	25	22

Można przypuszczać, że wzrost sceptycznego stosunku do konstytucji związany jest przede wszystkim z kampanią przeciwko jej uchwaleniu i narastającą w związku z tym niejednoznacznością ocen. W sytuacji, kiedy w życiu publicznym pojawia się wiele sprzecznych opinii o tym akcie prawnym, część respondentów nie znajdującą jakiegoś własnego punktu odniesienia po prostu zaczyna się zastanawiać, czy konstytucja jest im w ogóle potrzebna.

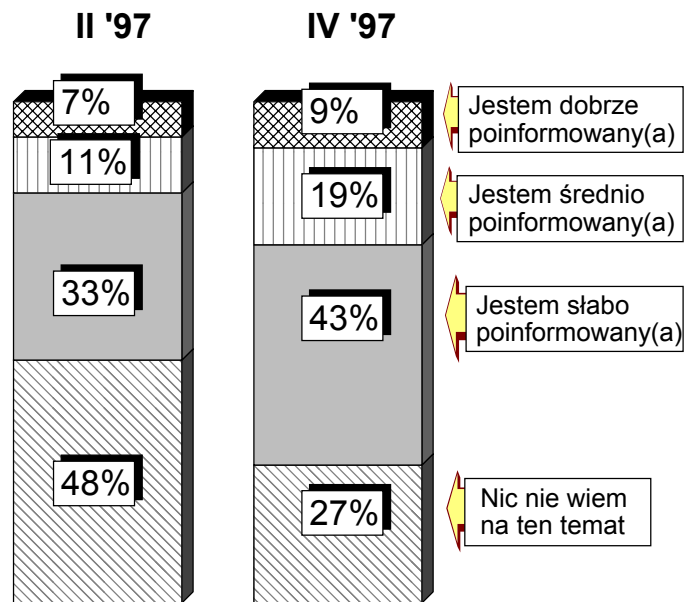
STOPIEŃ POINFORMOWANIA O KONSTYTUCJI

O przygotowaniu i uchwaleniu przez parlament tekstu nowej konstytucji wie ponad połowa respondentów (52%). Pozostali niezbyt dobrze orientują się w tej kwestii - 8% uważa, że prace nad ustawą zasadniczą ciągle trwają, 18% sądzi, że parlament ją przygotował, ale jeszcze jej nie uchwalił. Co piąty Polak nie potrafi określić stanu zaawansowania prac nad nową konstytucją.

Dzięki akcji informacyjnej wzrasta stopień poinformowania o nowej konstytucji, choć wyniki wydają się jeszcze dalekie od zadowalających. Od lutego o 21 punktów zmalała liczba osób które nic na ten temat nie wiedzą, wzrosła zaś liczba poinformowanych słabo (o 10 punktów) i średnio (o 8 punktów). Jednak tylko 9% ankietowanych określiło stan swojej wiedzy o konstytucji jako dobry (wzrost od lutego o 2 punkty).

RYS. 3. W JAKIM STOPNIU CZUJE SIĘ PAN(I) POINFORMOWANY(A) NA TEMAT PROJEKTU NOWEJ KONSTYTUCJI UCHWALONEGO PRZEZ PARLAMENT?

Według swoich ocen, w kwestiach związanych z konstytucją najlepiej zorientowani są potencjalni wyborcy UPR, UW, SLD i ROP. Brak wiedzy na jej temat deklarują najczęściej osoby niezdecydowane, na kogo głosować, a także elektoraty KPEiR, UP i AWS. Słabo poinformowani są również wyborcy PSL.

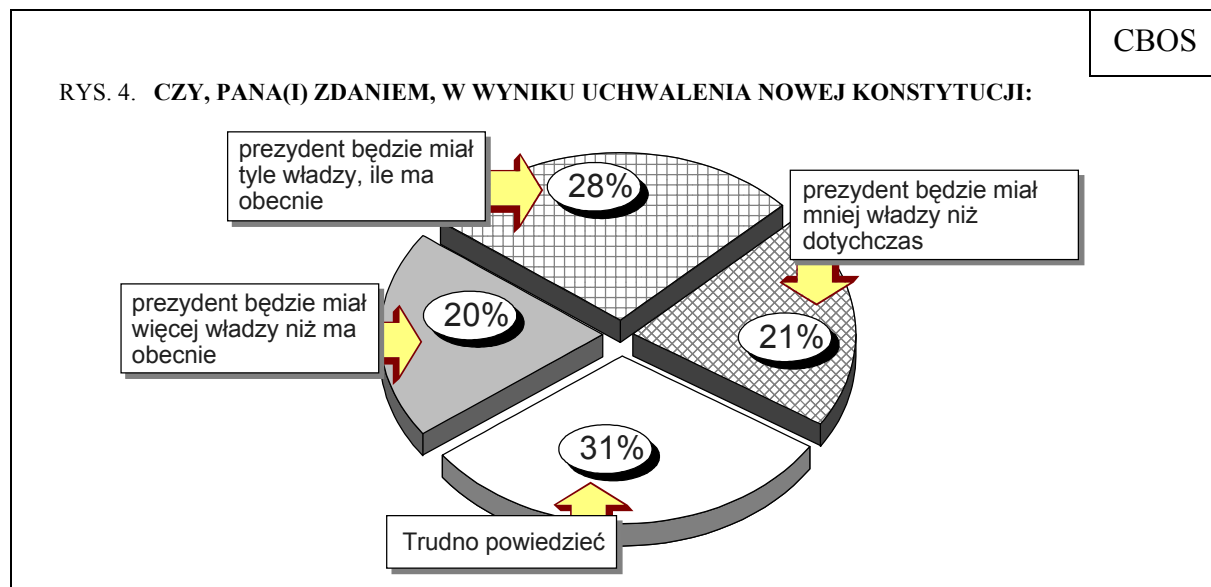
Tabela 8

w procentach

Elektoraty (N=777)	W jakim stopniu czuje się Pan(i) poinformowany(a) na temat projektu nowej konstytucji uchwalonego przez parlament?*			
	Nic nie wiem	Słabo poinformowani	Średnio poinformowani	Dobrze poinformowani
KPEiR	30	45	14	11
UP	29	46	25	0
AWS	23	43	26	8
PSL	14	63	10	9
ROP	14	45	30	16
SLD	8	41	32	18
UW	7	47	30	16
UPR	3	60	11	26
Niezdecydowani	37	42	11	5

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

W celu przetestowania faktycznej orientacji co do zawartości nowej konstytucji zapytaliśmy respondentów o uregulowania dotyczące prerogatyw prezydenta. Tyle samo osób stwierdziło, że po przyjęciu nowej konstytucji uprawnienia prezydenta będą większe niż obecnie, co zaakceptowało tezę, iż będą one mniejsze. Natomiast więcej niż co czwarty badany był zdania, że po uchwaleniu nowej konstytucji zakres władzy prezydenta pozostanie bez zmian.

O zwiększeniu się uprawnień prezydenta w największym stopniu przekonani są wyborcy AWS, ROP i UP. Zmniejszenie jego prerogatyw dostrzegają przede wszystkim zwolennicy UW.

Tabela 9

w procentach

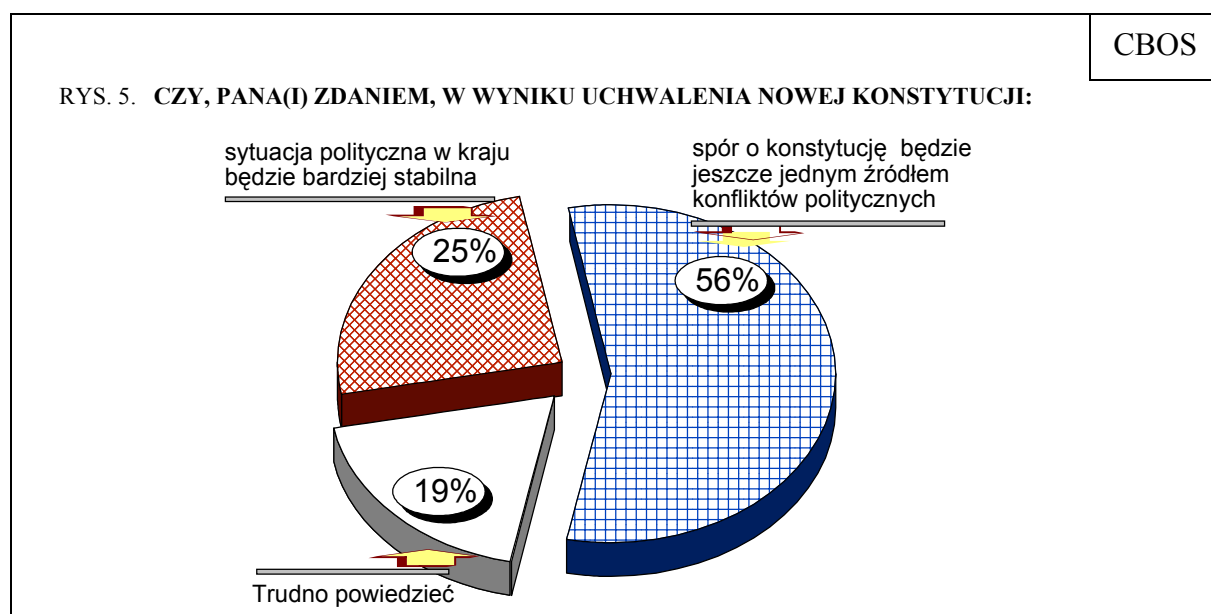
Elektoraty (N=777)	Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku uchwalenia nowej konstytucji:			
	prezydent będzie miał więcej władzy niż ma obecnie	prezydent będzie miał tyle władzy, ile ma obecnie	prezydent będzie miał mniej władzy niż dotychczas	Trudno powiedzieć
PSL	23	35	13	29
ROP	27	30	18	24
UP	26	42	18	13
AWS	31	23	22	23
UPR	18	14	25	43
KPEiR	15	34	28	23
SLD	19	34	31	16
UW	14	26	48	12
Niezdecydowani	20	29	10	41

Bardziej zdystansowane oceny nowej konstytucji wydają się nie wpływać na ocenę samego referendum zatwierdzającego - ponad połowa ankietowanych (58%, wzrost w stosunku do lutego o 6 punktów) uznaje, że jest ono potrzebne, by konstytucja nabrała odpowiedniej rangi, a tylko ponad jedna czwarta przychyliła się do krytycznej opinii o referendum sądząc, że jest to przedsięwzięcie niepotrzebne i zbyt kosztowne.

Tabela 10 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, referendum zatwierdzające konstytucję:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	II '95	X '95	II '97	IV '97
- jest potrzebne, żeby konstytucja nabrała odpowiedniej rangi	38	52	52	58
- jest niepotrzebnym zamieszaniem, na które szkoda pieniędzy	41	29	34	29
Trudno powiedzieć	21	19	14	13

Jednak ponad połowa badanych (56%) wyraża obawę, że uchwalenie nowej konstytucji nie wpłynie na poprawę stabilności naszego systemu politycznego, ale przeciwnie - stanie się jeszcze jednym źródłem konfliktów. Sytuacji takiej najbardziej obawiają się osoby o prawicowych poglądach politycznych (69%) i w większym stopniu żyjące bieżącymi wydarzeniami politycznymi: mieszkańcy największych miast (67%), badani z wyższym wykształceniem, o dochodach wyższych niż średnie, choć nie najwyższych (po 63%). Wyraźniej częściej niż przeciętnie takiego obrotu rzeczy obawiają się uczniowie i studenci (71%).

Wśród elektoratów partyjnych pojawianie się jeszcze jednej płaszczyzny polaryzacji politycznej przewidują potencjalni wyborcy UPR, ROP, AWS i UW. Najbardziej optymistycznie skutki ewentualnego uchwalenia konstytucji postrzegają wyborcy UP, SLD i PSL.

Tabela 11

w procentach

Elektoraty (N=777)	Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku uchwalenia nowej konstytucji:		
	sytuacja polityczna w kraju będzie bardziej stabilna	spór o konstytucję będzie jeszcze jednym źródłem konfliktów politycznych	Trudno powiedzieć
UPR	30	70	0
ROP	25	68	7
AWS	17	64	19
UW	30	60	10
PSL	42	48	11
KPEiR	33	43	24
SLD	43	45	12
UP	50	45	5
Niezdecydowani	20	51	29

Po raz pierwszy od roku '93 (od czasu, kiedy zadajemy to pytanie) odsetek osób zadowolonych ze sposobu funkcjonowania demokracji w naszym kraju przewyższył liczbę niezadowolonych. Oceny tego rodzaju w największym stopniu są uwarunkowane poglądami politycznymi: zadowolenie najczęściej deklarują zwolennicy partii obecnych w parlamencie, niezadowoleni zaś są przede wszystkim sympatycy partii prawicy pozaparlamentarnej.

Wraz ze zbliżaniem się terminu referendum zatwierdzającego zwiększa się poczucie poinformowania o konstytucji, choć nie rośnie przekonanie o znaczeniu tego aktu prawnego. Dysonans poznawczy, którego doświadcza zapewne spora część Polaków w związku z rozpoczętą już w momencie badania kampanią informacyjną w mediach, wydaje się wpływać także na wzrost sceptycyzmu co do skutków uchwalenia konstytucji. Ponad połowa ankietowanych uważa, że niewielkie (bądź żadne) są szanse na to, że po uchwaleniu ustawy zasadniczej zwiększy się wpływ obywateli na sprawy kraju, a Polska stanie się krajem lepiej rządzonym. Większość respondentów spodziewa się, że ewentualne uchwalenie konstytucji raczej stworzy jeszcze jedną płaszczyznę polaryzacji politycznej i stanie się źródłem konfliktów, niż przyczyni się do stabilizacji sytuacji na polskiej scenie politycznej.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w naszym kraju?

(%)

	Zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	44	9	1199
Płeć				
Meżczyźni	51	44	5	568
Kobiety	45	43	12	631
Wiek				
do 24 lat	50	45	5	167
25-34	56	38	6	213
35-44	46	47	7	240
45-54	42	53	5	237
55-64	48	42	10	152
65 lat i więcej	44	34	22	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	43	44	13	444
Miasto do 20 tys.	51	41	8	140
od 21 do 100 tys.	48	44	8	241
101-500 tys.	52	43	5	245
501 tys. i więcej mieszk.	49	46	5	130
Region				
Północny	50	44	5	122
Zachodni	54	36	10	135
Środkowozachodni	53	42	4	200
Środkowy	44	46	9	231
Wschodni	45	42	13	133
Południowo-wschodni	37	53	10	183
Południowo-zachodni	50	40	11	197
Wykształcenie				
Podstawowe	41	41	18	377
Zasadnicze zawodowe	45	49	6	328
Średnie	53	42	5	390
Wyższe	58	39	2	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	42	1	95
Prac. umysł. niż. szczebla	51	44	5	112
Pracownicy fiz. - umysł.	51	44	5	73
Robotnicy wykwalifikowani	47	49	4	140
Robotnicy niewykwalifik.	38	54	8	56
Rolnicy	46	46	8	65
Prywatni przedsiębiorcy	47	48	6	71
Bierni zawodowo				
Renciści	47	38	15	143
Emeryci	46	39	15	210
Uczniowie i studenci	63	36	1	63
Bezrobotni	32	55	13	101
Gospodynie domowe i inni	53	32	15	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	53	42	5	134
Sektor państwowy	48	49	4	141
Sektor prywatny	48	46	6	298
Spółdzielczość	46	53	1	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	36	53	11	264
201 - 325	48	43	9	223
326 - 449	47	43	11	210
450 - 599	52	44	4	173
Powyżej 599 zł	58	39	4	191
Ocena własnych war. mater.				
Złe	32	56	12	322
Średnie	46	45	10	544
Dobre	65	30	5	331
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	45	23	74
Raz w tygodniu	46	45	9	622
Kilka razy w miesiącu	57	30	13	160
Kilka razy w roku	49	48	3	234
W ogóle nie uczestniczy	47	45	8	106
Poglądy polityczne				
Lewica	60	36	4	242
Centrum	48	42	10	334
Prawica	46	50	4	347
Trudno powiedzieć	37	45	18	275

Tabela 2. Czy uchwalenie nowej konstytucji będzie miało jakiś wpływ na życie ludzi takich jak Pan(1) czy też nie? 1 - Będzie miało duży wpływ; 2 - Będzie miało mały wpływ (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	56	17	1200
Płeć				
Mężczyźni	28	59	13	568
Kobiety	26	54	20	632
Wiek				
do 24 lat	35	56	9	167
25-34	31	57	12	213
35-44	26	59	14	240
45-54	22	61	17	237
55-64	25	57	18	152
65 lat i więcej	25	47	29	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	54	20	444
Miasto do 20 tys.	27	61	12	140
od 21 do 100 tys.	26	54	20	241
101-500 tys.	29	61	11	245
501 tys.i więcej mieszk.	29	56	15	130
Region				
Północny	33	52	15	122
Zachodni	31	55	14	135
Środkowozachodni	23	59	19	200
Środkowy	29	52	19	231
Wschodni	23	61	16	131
Południowo-wschodni	26	54	20	183
Południowo-zachodni	26	62	11	197
Wykształcenie				
Podstawowe	22	51	26	377
Zasadnicze zawodowe	30	56	14	328
Średnie	26	62	12	390
Wyższe	39	54	7	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	32	59	9	95
Prac.umysł.niż.szczębla	28	63	8	112
Pracownicy fiz.- umysł.	40	52	8	73
Robotnicy wykwalifikowani	24	61	15	140
Robotnicy niewykwalifik.	27	56	17	56
Rolnicy	14	68	19	65
Prywatni przedsiębiorcy	25	58	16	71
Bierni zawodowo				
Renciści	30	44	26	143
Emeryci	24	51	25	210
Uczniowie i studenci	37	56	7	63
Bezrobotni	24	62	14	101
Gospodynie domowe i inni	25	59	17	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	34	55	11	134
Sektor państwowy	26	61	14	141
Sektor prywatny	29	59	12	298
Spółdzielczość	38	59	3	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	25	57	18	264
201 - 325	25	60	15	223
326 - 449	27	52	21	210
450 - 599	28	64	8	173
Powyżej 599 zł	30	58	13	191
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	60	19	322
Średnie	27	55	18	544
Dobre	34	55	12	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	42	23	74
Raz w tygodniu	25	57	18	622
Kilka razy w miesiącu	35	54	11	160
Kilka razy w roku	27	62	11	234
W ogóle nie uczestniczy	22	57	22	106
Poglądy polityczne				
Lewica	31	54	15	242
Centrum	25	62	12	334
Prawica	30	58	12	347
Trudno powiedzieć	22	50	28	276

Tabela 3. Czy szanse na to, iż w wyniku uchwalenia nowej konstytucji wpływ obywateli na sprawy kraju będzie większy, są:

(%)

	duże	niewielkie lub żadne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	56	19	1200
Płeć				
Meżczyźni	28	59	13	568
Kobiety	22	54	24	632
Wiek				
do 24 lat	18	62	20	167
25-34	21	59	19	213
35-44	27	59	13	240
45-54	26	59	15	237
55-64	24	58	18	152
65 lat i więcej	30	39	30	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	57	22	444
Miasto do 20 tys.	25	60	15	140
od 21 do 100 tys.	27	49	24	241
101-500 tys.	29	58	14	245
501 tys. i więcej mieszk.	24	61	15	130
Region				
Północny	19	64	17	122
Zachodni	33	50	17	135
Środkowozachodni	27	60	13	200
Środkowy	23	55	23	231
Wschodni	26	49	25	131
Południowo-wschodni	18	56	26	183
Południowo-zachodni	30	58	12	197
Wykształcenie				
Podstawowe	21	51	29	377
Zasadnicze zawodowe	25	57	18	328
Średnie	29	59	12	390
Wyższe	24	65	12	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	17	70	13	95
Prac.umysł.niż.szczębla	32	60	8	112
Pracownicy fiz.- umysł.	24	58	18	73
Robotnicy wykwalifikowani	28	61	11	140
Robotnicy niewykwalifik.	23	58	19	56
Rolnicy	13	62	25	65
Prywatni przedsiębiorcy	18	66	17	71
Bierni zawodowo				
Renciści	26	46	27	143
Emeryci	29	49	23	210
Uczniowie i studenci	25	50	25	63
Bezrobotni	21	58	21	101
Gospodynie domowe i inni	27	52	21	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	23	61	16	134
Sektor państwowy	26	62	11	141
Sektor prywatny	24	62	14	298
Spółdzielczość	23	77	0	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	18	62	20	264
201 - 325	28	53	19	223
326 - 449	27	53	20	210
450 - 599	27	61	11	173
Powyżej 599 zł	28	60	11	191
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	56	23	322
Średnie	24	55	21	544
Dobre	29	59	12	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	56	16	74
Raz w tygodniu	23	56	20	622
Kilka razy w miesiącu	28	55	17	160
Kilka razy w roku	23	60	17	234
W ogóle nie uczestniczy	30	52	18	106
Poglądy polityczne				
Lewica	39	46	15	242
Centrum	28	56	16	324
Prawica	20	69	11	347
Trudno powiedzieć	14	50	36	276

Tabela 4. Czy szanse na to, iż w wyniku uchwalenia nowej konstytucji
lepiej będą chronione prawa obywateli, są:

	(%)			
	duże	niewielkie lub żadne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	37	20	1200
Płeć				
Meżczyźni	48	39	13	568
Kobiety	38	36	26	632
Wiek				
do 24 lat	50	33	17	167
25-34	41	42	17	213
35-44	40	43	17	240
45-54	45	36	20	237
55-64	45	39	16	152
65 lat i więcej	39	30	31	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	38	23	444
Miasto do 20 tys.	47	39	14	140
od 21 do 100 tys.	42	34	24	241
101-500 tys.	46	38	16	245
501 tys. i więcej mieszk.	45	38	17	130
Region				
Północny	36	46	18	122
Zachodni	54	31	15	135
Środkowozachodni	39	41	20	200
Środkowy	40	38	22	231
Wschodni	37	35	28	131
Południowo-wschodni	42	38	21	183
Południowo-zachodni	52	34	15	197
Wykształcenie				
Podstawowe	37	36	27	377
Zasadnicze zawodowe	42	40	18	328
Średnie	47	37	16	390
Wyższe	51	34	15	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	36	15	95
Prac. umysł. niż. szczebla	54	38	8	112
Pracownicy fiz. - umysł.	29	49	22	73
Robotnicy wykwalifikowani	48	39	13	140
Robotnicy niewykwalifik.	37	44	18	56
Rolnicy	30	42	28	65
Prywatni przedsiębiorcy	40	41	19	71
Bierni zawodowo				
Renciści	39	32	30	143
Emeryci	43	33	24	210
Uczniowie i studenci	61	20	19	63
Bezrobotni	38	42	21	101
Gospodynie domowe i inni	38	43	19	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	50	34	16	134
Sektor państwowy	48	38	13	141
Sektor prywatny	43	42	15	298
Spółdzielczość	42	49	8	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	34	45	21	264
201 - 325	46	37	17	223
326 - 449	46	31	23	210
450 - 599	45	42	13	173
Powyżej 599 zł	49	37	14	191
Ocena własnych war. mater.				
Złe	32	44	24	322
Średnie	43	36	21	544
Dobre	54	33	13	332
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	40	19	74
Raz w tygodniu	40	39	20	622
Kilka razy w miesiącu	50	32	18	160
Kilka razy w roku	41	39	20	234
W ogóle nie uczestniczy	54	27	19	106
Poglądy polityczne				
Lewica	57	29	14	242
Centrum	47	38	15	324
Prawica	38	46	16	347
Trudno powiedzieć	31	33	36	276